

Kansalaisareena
Citizen Forum

Kansalaisareena ry:n puheenvuoro Demokratiapoliittiseen ohjelmaan

Valtioneuvoston demokratiapoliittinen selonteko vuodelta 2014 sisältää 23 linjausta demokratian edistämisestä. Toimintaohjelmassa keskitytään kuuteen pääaiheeseen, jotka nähdään keskeisinä suomalaisen demokratian tulevaisuuden kannalta. Kansalaisareena ry näkee toimintaohjeen rajaukset ja painopisteet pääsääntöisesti oikeansuuntaisina.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytysten edistäminen ja esteiden purkaminen liittyy Kansalaisareenan tehtäväalueen ytimeen. Suurten yhteiskunnallisten muutosten keskellä on tärkeää turvata järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytykset. Vapaaehtoistoiminnan osalta suurimmat esteet tällä hetkellä liittyvät työttömien vapaaehtoistoiminnan tiukkaan säätelyyn ja vapaaehtoistoiminnan hankaliin verotuskysymyksiin, erityisesti esimerkiksi kansalaisten epätasa-arvoon henkilöverotuksessa erilaisissa vapaaehtoistyön muodoissa (esim. matkakustannusten verovapauden määräytyminen toiminnan organisoijan mukaan). Kansalaisyhteiskunnan taloudellisten toimintaedellytysten kannalta ajankohtaisia prosesseja ovat muun muassa rahapelifuusion eteneminen, hankintalain uudistaminen, sote-uudistus sekä säätiöiden ja yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksen selvittäminen sekä rahankeräyslain esiselvitys. Nämä hankkeet ovat myös Kansalaisareenan mielestä keskeisiä demokratiapoliittisessa toimintaohjelmassa.

Vaikka Suomessa kansalaisten tietämys politiikasta on kansainvälisesti vertaillen kohtuullisen korkealla tasolla, on suomalaisten usko omaan kansalaispätevyteensä vähäistä. On monia historiallisia tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet tähän. Osallisuuteen oppiminen on tärkeä taito. Kansalaisareena yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että lapset ja nuoret oppivat demokratian ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen menettelytapoja parhaiten harjoittelemalla omassa arjessaan erilaisissa käytännön tilanteissa. Tärkeää on, että he pääsevät kehitystään vastaavasti vaikuttamaan itseään ja ympäristöään koskeviin ratkaisuihin kodeissa, päiväkodeissa, kouluissa, harrastuksissa ja vapaaehtoistyössä ja saavat tällä tavoin kokemuksia, jotka rohkaisevat heitä jatkossakin toimimaan yhteisön vaikuttavina jäseninä. Erityisen tärkeää on, että kyse on oikeiden asioiden tekemisestä ja vaikuttamismahdollisuus on aito ja todellinen.

Kuuleminen säädösvalmistelussa toteutuu Suomessa hieman OECD-maiden keskiarvoa paremmin. Suomi jää kuitenkin säädösvalmistelun kuulemisessa jonkin verran jälkeen kärkimaista. Alempitasoisten säädösten vaikutusten arvioinnissa ja lakien sekä alempitasoisten säädösten vaikutusten jälkiarvioinnissa Suomi on heikoimpien joukossa. Tähän on Kansalaisareenan mielestä tärkeää kiinnittää huomiota. Haluamme kiinnittää huomiota myös siihen, että viestintä suurelle yleisölle säädösmuutoksista ei nykyisellään useinkaan ole riittävällä tasolla: esimerkiksi googlaamalla muuttuneita ohjeistuksia ja sääntöjä on usein vaikea löytää. Tarvitaan selkokielistä säädösmuutoksista viestimistä suurelle yleisölle huomattavasti nykyistä laajemmassa mittakaavassa.